

Komentář k základním výsledkům SLDB 2021 v Pardubickém kraji

Výsledky Sčítání lidu, domů a bytů 2021 jsou opět zpracovány především podle místa obvyklého pobytu sčítaných osob. Údaje tak jsou srovnatelné se sčítáním v roce 2011, ale možnosti srovnávání s předchozími sčítáními jsou omezené.

Místo obvyklého pobytu je definováno jako místo, kde osoba převážně pobývá, tráví dobu svého každodenního odpočinku bez ohledu na dočasnou nepřítomnost, a kde je členem konkrétní domácnosti. Pro zahrnutí osoby do obvykle bydlícího obyvatelstva České republiky je rozhodující kritérium délky pobytu nejméně 12 měsíců, příp. úmysl dlouhodobého pobytu.

Výsledky sčítání 1961 až 2001 byly zpracovány podle **místa registrovaného pobytu (resp. v tehdejší terminologii podle místa trvalého pobytu)**, tedy podle pobytu úředně hlášeného, a to bez ohledu na to, kde občan skutečně bydlel nebo kde byl sečten.

Obyvatelstvo

K 26. 3. 2021 žilo na území Pardubického kraje 510 037 **obvykle bydlících** osob (252 946 mužů a 257 091 žen), což bylo o 1 590 osob méně než při předchozím sčítání v roce 2011. Obyvatelstvo kraje představuje necelých 5 % populace České republiky, v mezikrajském srovnání se Pardubický kraj počtem obyvatel řadí na 11. místo. Přibližně třetina obyvatel kraje žije v okrese Pardubice, čtvrtina v okrese Ústí nad Orlicí, na Chrudimsku a Svitavsku má svůj obvyklý pobyt shodně pětina krajské populace. Nejmenší obcí kraje z hlediska počtu obyvatel je Želivsko v okrese Svitavy (37 obyvatel), největší pak krajské město Pardubice (89 619 obyvatel, tj. 17,6 % z celkového počtu obyvatel kraje).

Tzv. **registrovaný pobyt** mělo v kraji k rozhodnému okamžiku sčítání 513 414 osob, tj. o 0,7 % více ve srovnání s počtem obyvatel s obvyklým pobytem. Pouze ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností Pardubice a Holice převyšoval počet obvykle bydlících obyvatel nad počtem osob s registrovaným pobytem (o 1,7 %, resp. o 0,4 %). V ostatních SO ORP kraje byly počty osob s registrovaným pobytem vyšší, nejvíce (o 4,3 %) na Králicku.

Polovina obyvatel kraje (50,3 % při 50,4% republikovém průměru; vypočteno ze zjištěných hodnot) žila v době sčítání ve stejné obci jako v době narození. Více než čtvrtina obyvatel kraje (27,0 %) deklarovala jako bydliště v době narození jinou obec kraje a 15,7 % pak jiný kraj. Bydliště v době narození v zahraničí uvedlo 4,3 % obyvatel. Z územního pohledu žilo nejvíce **rodáků** v SO ORP Česká Třebová (57,8 %), na Hlinceku (56,0 %) a Poličsku (54,3 %). Nejnižším podílem rodáků se vyznačovalo Přeloučsko (43,6 %).

Obyvatel s **cizím státním občanstvím** se v Pardubickém kraji sečetlo 15,7 tis., představovali tak 3,1 % krajské populace (při 4,7% průměru za ČR). Cizinci nejčastěji uváděli státní občanství Ukrajiny (5,5 tis. osob), Slovenska (3,3 tis.), Vietnamu (1,5 tis.) a Mongolska (1,0 tis.). Obyvatelé s cizím státním občanstvím ze zemí Evropské unie tvořili 1,1 % krajské populace, cizinci z ostatních evropských zemí představovali 1,3 % a občané ze zemí mimo Evropu 0,6 %. Cizinci, kteří měli v době sčítání obvyklé bydliště v Pardubickém kraji, žili především v krajském městě a jeho okolí. V okrese Pardubice bylo sečteno 56,4 % všech cizinců v kraji, ve správním obvodu ORP Pardubice mělo obvyklý pobyt 46,4 % cizinců a v samotném krajském městě Pardubice žilo téměř 40 % z celkového počtu cizinců v kraji.

V kraji žilo podle výsledků sčítání celkem 82,8 tis. dětí do 15 let (o 7,7 tis. více než při minulém sčítání), které tvořily 16,2 % populace kraje (třetí nejvyšší podíl v mezikrajském srovnání). Osob v tzv. produktivním **věku** (15–64 let) se v kraji sečetlo celkem 319,8 tis. (o téměř 33 tis. méně než před deseti lety), tj. 62,7 % z celkového počtu obyvatel kraje (čtvrtý nejnižší podíl mezi kraji). O 25 tis. na 107,5 tis. osob vzrostl od posledního sčítání počet obyvatel v nejstarší věkové kategorii nad 65 let, kteří tak tvoří již více než pětinu obyvatelstva. Průměrný

věk obyvatel kraje dosáhl 42,9 let (41,4 roku u mužů a 44,4 roku u žen), tj. o 1,9 roku více než před deseti lety. V mezikrajském srovnání bylo obyvatelstvo Pardubického kraje šesté nejmladší, republikový průměr činil 42,7 let.

Na 100 dětí do 15 let připadalo v kraji 129,9 seniorů nad 65 let (přitom při sčítání před deseti lety to bylo 109,6 seniorů), index stáří žen činil 152,8 a index stáří mužů 108,1. Za celou ČR dosáhl **index stáří** hodnoty 127,0. Nejprůzračnější věkovou strukturu obyvatel mělo mezi správními obvody ORP Holicko (index stáří činil 117,0), Žambersko (117,7) a Lanškrounsko (118,9). Méně příznivým věkovým složením obyvatel se vyznačovaly správní obvody Králíky (150,2), Moravská Třebová (146,4) a Česká Třebová (146,1).

Největší skupinou obyvatel v kraji z hlediska **rodinného stavu** (mezi obyvateli 15letými a staršími) byly osoby ve stavu manželském s podílem 47,8 %, mezi kraji republiky šlo o třetí nejvyšší podíl při 45,6% republikovém průměru. Ženatých mužů bylo 48,8 %, podíl vdaných žen dosáhl 46,9 %. Podíl svobodných mužů (35,9 % z těch, kteří svůj rodinný stav při sčítání uvedli) byl o jedenáct procentních bodů vyšší než podíl svobodných žen (24,9 %). Rozvedení tvořili 13,3 % patnáctiletých a starších (12,2 % mezi muži a 14,4 % mezi ženami), což byl v mezikrajském srovnání čtvrtý nejnižší podíl. Podíl ovdovělých dosáhl 8,5 % z celkového počtu obyvatel ve věku 15 a více let (3,1 % u mužů a 13,8 % u žen). V registrovaném partnerství žilo v kraji v době sčítání 154 osob (87 mužů a 67 žen). Nejvyšší podíl svobodných mezi správními obvody ORP byl na Lanškrounsku. Nejvyšší zastoupení osob ženatých, resp. vdaných vykazovalo Litomyšlsko, Poličsko, Holicko, Hlinecko a Žambersko, tedy oblasti charakteristické vysokým podílem věřících osob v populaci.

Mezi osobami ve věku 15 a více let, u nichž bylo při sčítání zjišťováno nejvyšší dosažené **vzdělání**, byly v Pardubickém kraji nejvíce zastoupeny osoby se středním vzděláním bez maturity včetně vyučených (149,5 tis., tj. 36,9 % ze zjištěných hodnot při 32,9% republikovém průměru). Mezi kraji České republiky zaujímal Pardubický kraj podílem obyvatel v této vzdělanostní kategorii třetí nejvyšší příčku. Druhou nejpočetnější skupinu tvořili obyvatelé s úplným středním vzděláním s maturitou (včetně nástavbového a pomaturitního) – 32,8% podíl (133,0 tis.) při shodném podílu v celé ČR. Vysokoškolské vzdělání mělo k datu sčítání 59,0 tis. obyvatel kraje, tj. 14,6 % (pátý nejnižší podíl mezi kraji při 18,7% republikovém podílu). Oproti sčítání v roce 2011 vzrostl počet vysokoškoláků v kraji o 36 %, v celé České republice o 39 %. Osoby pouze se základním vzděláním (vč. neukončeného) byly na obyvatelstvu kraje ve věku 15 a více let zastoupeny 13,3 %, osoby bez vzdělání necelým jedním procentem. Nejvyšší podíl obyvatel pouze se základním vzděláním (vč. neukončeného) mezi SO ORP kraje byl zjištěn na Králícku (22,1 %). Nejvyšším podílem obyvatel se středním vzděláním s maturitou a vyšším se vyznačovalo Pardubicko (58,0 %), Orlickoústecko (51,7 %) a Litomyšlsko (50,0 %).

Více než polovina obyvatel v kraje (52,5% podíl na obyvatelstvu se zjištěnou ekonomickou aktivitou) byla zahrnuta mezi **pracovní sílu** (zaměstnaní a nezaměstnaní), **mimo pracovní sílu** se řadilo 47,5 % obyvatel. V celé České republice byl podíl obyvatel zahrnutých v kategorii pracovní síla vyšší než v kraji (53,5 %), nižší podíl v ČR než na úrovni kraje představovalo obyvatelstvo mimo pracovní sílu (46,5 %). Pracovní sílu v kraji tvořili z 96,4 % zaměstnaní a z 3,6 % nezaměstnaní, což byl nejnižší podíl v mezikrajském srovnání při republikovém průměru 4,9 %. Největší skupinu ze zaměstnaných v kraji představovali zaměstnaní bez pracujících důchodců, žáků a studentů a osob na mateřské dovolené (84,5 %), dále následovali pracující důchodci (11,1 %), pracující žáci a studenti (3,7 %) a osoby na mateřské dovolené (0,8 %). Ze správních obvodů ORP byl největší podíl obyvatelstva zařazeného mezi pracovní sílu na Pardubicku (55,2 %) a Přeloučsku (53,5 %). Nejvyšší podíl nezaměstnaných na pracovní síle byl zjištěn v SO ORP Králíky (5,4 %) a Moravská Třebová (4,9 %). Obyvatelstvo mimo pracovní sílu v kraji tvořili ze 48,5 % nepracující důchodci, z 30,0 % žáci, studenti, z 16,6 % pak byly zastoupeny osoby v domácnosti, děti předškolního věku a ostatní závislé osoby.

Většina **zaměstnaných osob** v kraji pracovala v postavení zaměstnance (85,5 % ze zaměstnaných se zjištěným postavením v zaměstnání a zároveň pátý nejvyšší podíl mezi kraji), dále následovala skupina osob pracujících na vlastní účet (13,4 %) a nejmenší podíl tvořily osoby zaměstnávající v rámci podnikání další osoby (1,1 %). Třetina zaměstnaných bydlících v kraji pracovala v roce 2021 v průmyslu (33,7% podíl ze všech zaměstnaných se zjištěným odvětvím ekonomické činnosti zároveň představuje čtvrtou nejvyšší hodnotu v mezikrajském srovnání). Nadprůměrně jsou v kraji dlouhodobě zastoupeni též zaměstnaní v zemědělství

(4,3 % při sčítání v roce 2021 kraj řadí na třetí nejvyšší příčku). Pod celorepublikovým průměrem byl naopak podíl zaměstnaných v obchodu vč. oprav motorových vozidel (10,5 %) či v ubytování, stravování a pohostinství (2,8% podíl představuje nejnižší hodnotu mezi kraji).

Mezi zaměstnané, žáky a studenty patřilo v Pardubickém kraji celkem 328 194 osob, z toho 72 210 osob spadalo mezi nepracující žáky a studenty. Největší část **zaměstnaných osob** v Pardubickém kraji (včetně pracujících žáků a studentů) měla **místo pracoviště** v jiné obci okresu, než ve které měla obvyklý pobyt (29,3 %, počítáno z osob se zjištěným místem pracoviště). Na jiné adrese v obci obvyklého pobytu pracovalo 24,6 % zaměstnaných osob (vč. pracujících žáků a studentů), v jiném kraji 8,9 %, v jiném okrese kraje 7,4 % a v zahraničí 0,6 % zaměstnaných osob se zjištěným místem pracoviště. Významně byli v kraji zastoupeni také pracující na adrese obvyklého pobytu (20,0 %) a zaměstnaní bez stálého pracoviště (9,3 %).

Nepracující žáci a studenti v Pardubickém kraji převážně docházeli do školy na jinou adresu v obci obvyklého pobytu (52,3 % žáků a studentů se zjištěným místem školy). Zatímco v jiné obci okresu mělo školu 28,8 % žáků a studentů, v jiném okrese Pardubického kraje pouze 7,8 % žáků a studentů. Mimo kraj **vyjíždělo do školy** 11,1 % žáků a studentů Pardubického kraje, přičemž většina z těchto žáků a studentů při svých cestách neopouštěla území ČR (v zahraničí mělo školu pouze 0,3 % ze všech žáků a studentů v kraji se zjištěným místem školy).

Z hlediska hlavního dopravního prostředku využívali **vyjíždějící do zaměstnání** nejčastěji automobil (ať již v pozici řidiče či spolucestujícího). Celorepublikově byl automobil hlavním dopravním prostředkem pro více než 2 mil. vyjíždějících do zaměstnání, tj. pro 60,2 % ze všech vyjíždějících do zaměstnání, u kterých byl zjištěn hlavní dopravní prostředek (počítáno vč. pracujících žáků a studentů). Též v kraji byl pro více než tři pětiny vyjíždějících do zaměstnání hlavním dopravním prostředkem automobil (pro 105 tis. osob, tj. pro 63,5 % vyjíždějících, u kterých byl zjištěn hlavní dopravní prostředek). Přibližně desetina vyjíždějících do zaměstnání uvedla jako hlavní dopravní prostředek meziměstský autobus nebo vlak (v kraji 10,2 %, celorepublikově 9,2 %). Jízdní kolo uvedlo jako hlavní dopravní prostředek 8,6 % vyjíždějících v kraji, což byl nejvyšší podíl mezi všemi čtrnácti kraji (při celorepublikové hodnotě 3,9 %). Městskou hromadnou dopravu využívalo 4,4 % vyjíždějících do zaměstnání v kraji (tj. jedna ze tří nejnižších hodnot mezi kraji při celorepublikovém průměru 15,5 %).

Otázka týkající se **národnosti**, ke které se obyvatelé hlásí, byla dobrovolná. Bez odpovědi ponechala tuto otázku třetina obyvatel kraje. K české, moravské a slezské národnosti se přihlásilo více než 90 % osob, které otázku národnosti zodpověděly. Z ostatních národností byla nejčastěji uvedena národnost slovenská (1,5% podíl) a ukrajinská (0,9% podíl). Moravská národnost byla nejvíce zastoupena na Moravskotřebovsku (15,3 % obyvatel tohoto správního obvodu) a na Svitavsku (5,5 %). Ke slovenské národnosti se nejčastěji hlásili obyvatelé Pardubicka (2,2 %) a Králicka (2,1 %). Národnost je možné hodnotit ze dvou různých pohledů – osoby, které uvedly dvě národnosti, jsou započteny v obou národnostech nebo jsou samostatně hodnoceny pouze osoby s jednou národností. V této publikaci byl použit první zmiňovaný přístup.

Také zodpovězení otázky na vztah k **náboženské víře** bylo dobrovolné a odpovědělo na ni 69,0 % obyvatel kraje (o 14 procentních bodů více než při sčítání v roce 2011). Z 352,1 tis. osob, které otázku víry zodpověděly, se 17,5 % označilo za věřící hlásící se k církvi nebo náboženské společnosti, 11,9 % obyvatel kraje se přiřadilo k věřícím nehlásícím se k církvi nebo náboženské společnosti a 70,6 % osob uvedlo, že je bez náboženské víry. Z jednotlivých církví byla nejvíce zastoupena Církev římskokatolická, ke které se přihlásila polovina věřících hlásících se k církvi nebo náboženské společnosti, k Českobratrské církvi evangelické se přihlásilo 4,7 % věřících a k Církvi československé husitské 2,0 % věřících. Z územního pohledu je patrný nejvyšší podíl věřících v jižní části kraje na Poličsku (46,5 %), Litomyšlsku (45,5 %) a Hlinecku (42,5 %).

Data ze sčítání lidu přinesla také pohled na strukturu žen podle **počtu živě narozených dětí**. Mezi 212,4 tis. ženami ve věku 15 a více let se zjištěným počtem dětí byly v Pardubickém kraji nejvíce zastoupeny ženy se dvěma dětmi, 45,6% podíl byl mezi všemi kraji druhý nejvyšší. Přibližně pětina žen byla bezdětných, 15,9 % mělo jedno dítě (třetí nejnižší podíl v mezikrajském srovnání) a 18,1 % představovaly ženy se třemi a více dětmi (třetí nejvyšší podíl mezi kraji). Průměrný počet živě narozených dětí připadající

na jednu ženu ve věku 15 a více let se zjištěným počtem dětí dosáhl hodnoty 1,67 při republikovém průměru 1,57. Na jednu ženu s dětmi připadalo v průměru 2,10 dětí (v celé ČR to bylo 2,03 dětí).

Při sčítání byl zjišťován také **způsob bydlení obyvatelstva**. Z celkového počtu 509,9 tis. bydlících osob se 96,3 % sečetlo v bytech. V zařízeních (tzn. ve všech typech ubytovacích zařízení sloužících k ubytování většího počtu osob – např. ubytovny, domovy pro seniory, studentské koleje, věznice apod.) mělo obvyklý pobyt 10,0 tis. osob, což představuje 2,0% podíl na bydlících celkem. Osob bydlících mimo byty a zařízení (nouzová obydlí, mobilní objekty, ohlašovny pobytu, rekreační chaty a chalupy nebo obytné domy, ale mimo byty) bylo evidováno 8,8 tis. (1,7% podíl na bydlících celkem). Osob bez domova (na sčítacím formuláři deklarovaly způsob bydlení „Žádné obydlí (bez domova)“) se na území Pardubického kraje sečetlo 149.

Domy

Při sčítání lidu, domů a bytů 2021 bylo na území Pardubického kraje sečteno 137 176 **domů** (tzn. objektů s minimálně jedním bytem nebo objektů, které obsahují jiné prostory určené k bydlení či dlouhodobějšímu ubytování, jako jsou ubytovací zařízení). Mezi **obydlené domy** patřilo celkem 113 293 objektů, což představuje 82,6 % z celkového počtu domů v kraji. V celé České republice činil podíl obydlených domů 84,3 % a byl ve srovnání s Pardubickým krajem o 1,7 procentního bodu vyšší. Zatímco nevyšší podíl obydlených domů evidujeme v rámci okresů kraje na Pardubicku (88,0 %), nejnižší podíl byl zaznamenán na Chrudimsku (78,1 %). Mezi správními obvody ORP kraje měl nejvyšší podíl obydlených domů na počtu domů celkem SO ORP Pardubice (90,6 %), nejnižší naopak SO ORP Králíky (74,4 %).

Z celkového počtu 113 tis. obydlených domů v kraji spadalo 90,4 % mezi **rodinné domy** (čtvrtá nejvyšší hodnota v mezikrajském srovnání), 7,8 % mezi **bytové domy** (naopak čtvrtá nejnižší hodnota mezi kraji) a 1,8 % mezi **ostatní budovy**. V celé České republice evidujeme o necelé tři procentní body vyšší podíl bytových domů (10,6 %) a zároveň téměř o tři procentní body nižší podíl rodinných domů (87,6 %). Zastoupení ostatních budov mezi všemi obydlenými domy bylo České republice stejné jako v kraji. V rámci okresů kraje evidujeme nejvyšší podíl rodinných domů na Chrudimsku (92,3 %), nejnižší naopak na Pardubicku (89,0 %). Ze správních obvodů obcí s rozšířenou působností Pardubického kraje byly rodinné domy mezi všemi obydlenými domy nejvíce zastoupeny v SO ORP Holice (95,7 %), v SO ORP Litomyšl (94,0 %), v SO ORP Hlinsko (93,3 %) a také v SO ORP Přelouč (92,4 %). Naopak nejnižší zastoupení rodinných domů evidujeme SO ORP Pardubice (86,5 %).

Ze zjištěných dat o obydlených domech z hlediska **vlastnictví** vyplývá, že 90,3 % obydlených domů v Pardubickém kraji bylo ve vlastnictví fyzických osob, 6,3 % domů bylo ve spoluvlastnictví vlastníků bytů (jednotek), 1,7 % domů ve vlastnictví obce nebo státu, 1,1 % domů vlastnily jiné právnické osoby, než je bytové družstvo, obec či stát a 0,4 % domů v kraji bylo ve vlastnictví bytových družstev. V rámci správních obvodů obcí s rozšířenou působností evidujeme nejvyšší podíl vlastníků – fyzických osob na Holicku, Litomyšlsku, Hlinsku a Přeloučsku, tedy v regionech s nejvyšším podílem rodinných domů. Zatímco vlastnictví bytovými družstvy bylo nejrozšířenější na Českořebovsku, kde patřilo 3,7 % ze všech obydlených domů se zjištěným vlastníkem domu do majetku bytových družstev, spoluvlastnictví vlastníků bytů (jednotek) bylo nejvíce zastoupeno na Pardubicku (10,7 %).

V Pardubickém kraji bylo od začátku roku 2011 do 26. 3. 2021 **vystavěno nebo zrekonstruováno** 11 323 obydlených domů, což představuje 10,4 % ze všech obydlených domů v kraji se zjištěným obdobím výstavby nebo rekonstrukce (celorepublikový podíl činil 10,9 %). Zatímco téměř třicet procent z obydlených domů v kraji, které byly vystavěny nebo zrekonstruovány ve výše uvedeném období, patřilo do správního obvodu ORP Pardubice (28,4 % domů), do správního obvodu ORP Králíky spadalo pouze 1,5 % z těchto domů. Mezi obydlené domy v kraji vystavěné nebo zrekonstruované před rokem 1920 patřilo podle výsledků Sčítání lidu, domů a bytů 2021 celkem 10 546 domů, tj. 9,7 % ze všech obydlených domů v kraji (počítáno též z obydlených domů se zjištěným obdobím výstavby nebo rekonstrukce). Na území celé České republiky dosáhl tento podíl 10,5 %, což znamená, že přibližně každý desátý obydlený dům v ČR byl vystavěn nebo zrekonstruován před rokem 1920.

Průměrné stáří domů v Pardubickém kraji činilo 50,8 roku a bylo sedmé nejnižší v mezikrajském srovnání (při celorepublikovém průměru 51,9 roku). Zatímco nejnižším průměrným stářím domů se prezentoval Zlínský

kraj (47,9 roku), nejstarší zástavbu mezi kraji měl Ústecký kraj (průměrné stáří domů zde dosahovalo 62,8 roku). Průměrné stáří bytových domů (53,6 roku) bylo v Pardubickém kraji vyšší než průměrné stáří rodinných domů (50,6 roku). V rámci patnácti správních obvodů obcí s rozšířenou působností uvnitř kraje evidujeme nejnižší průměrné stáří domů na Pardubicku (46,0 roku) a Žambersku (46,1 roku), naopak jednoznačně nejstarší zástavbu v kraji mělo Svitavsko (průměrné stáří domů zde činilo 59,3 roku).

Z celkového počtu 113 094 obydlených domů s byty v Pardubickém kraji mělo 78 203 domů pouze jeden byt (tj. 69,1 %), 25 853 domů dva až tři **byty** (tj. 22,9 %), 7 981 domů čtyři až devatenáct bytů (7,1 %) a 1 057 domů dvacet nebo více bytů (0,9 %). Většina z obydlených domů v Pardubickém kraji, u kterých byl zjištěn **počet nadzemních podlaží**, patřila mezi jedno až dvoupodlažní domy (91,8 %, tj. 101 005 z 109 994 domů), mezi tři až čtyřpodlažní objekty spadalo 6,1 % domů v kraji (tj. 6 722 objektů) a mezi domy s pěti a více nadzemními podlažími 2,1 % domů (tj. 2 267 objektů). Z územního hlediska bylo procentuálně nejvíce obydlených domů s jedním až třemi byty a zároveň domů s jedním nebo dvěma nadzemními podlažími v oblastech s nejvyšším podílem rodinných domů, tedy ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností Holice, Litomyšl, Hlinsko a Přelouč. Naopak nejnižší podíl domů s jedním až třemi byty a zároveň domů s jedním nebo dvěma nadzemními podlažími evidujeme v rámci SO ORP kraje na Pardubicku, které mělo podle výsledků Sčítání lidu, domů a bytů 2021 zároveň nejvyšší podíl bytových domů na všech obydlených domech.

Z analýzy domovního fondu z hlediska **materiálu nosných zdí** vyplývá, že 91,5 % obydlených domů v kraji bylo vystavěno z kamene, cihel nebo tvárnic (počítáno z domů, u nichž byl zjištěn materiál nosných zdí). Mezi další využívané materiály patřily stěnové panely, které byly použity u 2,9 % obydlených domů, dřevo nebo nepálené cihly (použity u 2,0 %, respektive u 0,4 % obydlených domů). Kombinací materiálů nebo jinými materiály bylo v kraji vystavěno 3,2 % obydlených domů. Zatímco podíl obydlených domů vystavěných ze stěnových panelů měl Pardubický kraj nejnižší mezi všemi čtrnácti kraji ČR, podíl obydlených domů vystavěných z kamene, cihel nebo tvárnic měl kraj naopak třetí nejvyšší v mezikrajském srovnání (při podílu od 81,4 % v Hlavním městě Praze po 93,4 % v Kraji Vysočina).

Z hlediska **způsobu odvádění odpadních vod** evidujeme v Pardubickém kraji 56,6 % domů s připojením ke kanalizační síti (počítáno z celkového počtu 109 332 domů, u kterých byl zjištěn způsob odvádění odpadních vod), 38,3 % domů bylo vybaveno žumpou nebo jímkou, 4,8 % domů mělo vlastní čističku odpadních vod a 0,3 % domů nebylo vybaveno ani jímkou ani připojením ke kanalizaci. Z hlediska správních obvodů obcí s rozšířenou působností měl nejvyšší podíl obydlených domů s připojením na kanalizační síť SO ORP Pardubice (81,1 % ze všech obydlených domů se zjištěným způsobem odvádění odpadních vod), dále následoval SO ORP Česká Třebová (72,5 %) a SO ORP Vysoké Mýto (65,5 %). Naopak nejnižší podíl obydlených domů připojených na kanalizační síť byl zaznamenán ve správním obvodu ORP Litomyšl (36,3 %), který měl zároveň nejvyšší zastoupení obydlených domů vybavených žumpou nebo jímkou (56,1 %) a druhý nejvyšší podíl obydlených domů s vlastní čističkou odpadních vod (7,4 %). Vyšší zastoupení obydlených domů s vlastní čističkou odpadních vod mělo mezi všemi správními obvody ORP kraje pouze Holicko (7,9 %).

Byty

V březnu 2021 bylo v Pardubickém kraji sečteno 255 990 **bytů celkem**, z toho 81,7 % tvořily obydlené byty (podíl pod republikovým průměrem). Nejvyšší zastoupení obydlených bytů na celkovém bytovém fondu bylo zaznamenáno ve správním obvodu ORP Pardubice, nejnižší pak na Poličsku.

Více než polovina (56,0 %, tj. čtvrtý nejvyšší podíl v mezikrajském srovnání) z celkového počtu 209 133 **obydlených bytů** v kraji se nacházela v rodinných domech. Nejvyšší podíly bytů v rodinných domech byly evidovány na Holicku (80,9 %), Litomyšlsku (74,6 %) a Hlinceku (67,2 %). Byty v bytových domech měly v Pardubickém kraji 42,1% zastoupení (o 12 procentních bodů nižší než v celé ČR). Nejvyšší podíly bytů v bytových domech byly zjištěny na Pardubicku (59,5 %), Česko-třebovsku (50,8 %) a Svitavsku (43,6 %). V ostatních budovách mimo rodinné a bytové domy se v kraji nacházelo 1,9 % obydlených bytů (hodnota mírně nad republikovým podílem).

Z hlediska **právního důvodu užívání bytu** mělo 48,3 % bytů z celkového počtu obydlených bytů (se zjištěným právním důvodem užívání) v kraji uvedeno, že se jedná o byt ve vlastním domě. Druhý nejvyšší podíl –

24,2 % – patřil bytům v osobním vlastnictví. Nájemní nebo pronajaté byty tvořily 15,9 % všech obydlených bytů, družstevní byty 1,7 %. Oproti sčítání lidu v roce 2011 se počet obydlených bytů ve vlastním domě v kraji zvýšil o 7,2 % a počet bytů v osobním vlastnictví vzrostl o 35,4 %. Největší podíl bytů ve vlastním domě byl zaznamenán v oblastech s největším podílem bytů v rodinných domech – na Holicku a Litomyšlsku. Největší podíl bytů v osobním vlastnictví byl zjištěn na Pardubicku, které je charakteristické nejvyšším zastoupením bytových domů. Byty nájemní nebo pronajaté se v nejvyšší míře nacházely na Králícku, které je rekreačním a turistickým centrem kraje.

Struktura bytů podle **počtu obytných místností** (včetně kuchyně, pokud se jedná o samostatnou místnost) s plochou 4 m² a více ukázala vysoký podíl bytů s větším počtem místností. V Pardubickém kraji byly nejčastěji zastoupeny byty s pěti a více obytnými místnostmi (34,1 % z celkového počtu obydlených bytů se zjištěným počtem obytných místností), dále byty se čtyřmi obytnými místnostmi (31,9 %) a následovaly byty se třemi obytnými místnostmi (21,9% podíl na počtu obydlených bytů celkem). Průměrný počet obytných místností s plochou 4 m² a více v obydlených bytech kraje byl 4,1 (3,9 v celé republice). Nejvyšší průměrný počet obytných místností byl v kraji zjištěn na Holicku, Hlinecku a Litomyšlsku, kde je největší zastoupení obydlených bytů v rodinných domech. Nejnižší průměrný počet obytných místností byl v bytech na Pardubicku, Českořebovsku a Orlickoústecku, tzn. v oblastech s nadprůměrným podílem bytů v bytových domech.

Trend snižování počtu osob v bytě pokračoval. V obydlených bytech Pardubického kraje žila nejčastěji jedna osoba (32,4 % z celkového počtu obydlených bytů), mírně nižší procentní zastoupení připadalo na byty se 2 osobami (30,6 %), šest a více osob obývalo jen necelá 2 % bytů. Průměrný **počet osob na jeden byt** činil v Pardubickém kraji 2,35 osoby, což mírně překračuje republikovou hodnotu (2,26). Nejvyšší průměrný počet osob na jeden byt byl zjištěn na Litomyšlsku, Holicku a Poličsku, naopak nejnižší na Pardubicku a Českořebovsku, kde je nejvyšší zastoupení bytových domů v kraji.

Z analýzy **technické vybavenosti** obydlených bytů v Pardubickém kraji vyplývá, že 99,6 % bytů se zjištěnou vybaveností mělo přípoj na vodovod, v 69,4 % obydlených bytů byl zaveden plyn, a v 19,3 % se obydlené byty nacházely v domech vybavených výtahem. Přípoj na kanalizační síť mělo 71,7 % obydlených bytů (se zjištěným způsobem odvádění odpadních vod z domu), žumpu nebo jímku využívalo 25,0 % bytů a vlastní čističkou odpadních vod disponovalo 3,2 % obydlených bytů v Pardubickém kraji. Z porovnání s úrovní technické vybavenosti obydlených bytů v celé ČR vyplývá, že byty v Pardubickém kraji jsou v menší míře napojeny na kanalizační síť a větší procento bytů využívá žumpu nebo jímku. Menší podíl obydlených bytů v kraji než v celé republice se nalézá v domě s výtahem a větší podíl obydlených bytů v kraji je napojen na vlastní čističku odpadních vod. To odpovídá faktu, že v Pardubickém kraji je podstatně vyšší zastoupení bytů v rodinných domech než v průměru ČR.

Z celkového počtu obydlených bytů se zjištěným **způsobem vytápění** mělo 89,2 % bytů ústřední topení (dálkové, domovní nebo s vlastním zdrojem (v bytě)) a 8,4 % obydlených bytů používalo k vytápění kamna. **Hlavním zdrojem energie používaným k vytápění** byl nejčastěji plyn – ve 43,2 % obydlených bytů se zjištěným zdrojem, 25,7 % bytů využívalo k vytápění teplo z kotelny mimo dům, dřevo (vč. dřevěných briket či pelet) se používalo k vytápění 13,1 % obydlených bytů a elektřina sloužila k vytápění 8,0 % bytů. Nejméně se v kraji topilo uhlím, koksem nebo uhelnými briketami, a to v 7,5 % obydlených bytů. V rámci správních obvodů ORP Pardubického kraje měly ústřední topení nejčastěji zavedeny byty na Pardubicku, kde je zároveň největší měrou využíván dálkový způsob vytápění (z kotelny mimo dům). Plyn se k vytápění ve srovnání s ostatními regiony nejčastěji využíval na Holicku, dřevo na Žambersku a Moravskotřebovsku. Uhlím, koksem nebo uhelnými briketami se nejčastěji topilo na Žambersku, kde byla k vytápění s maximálním podílem mezi správními obvody ORP v kraji využívána kamna.

Obydlené byty v Pardubickém kraji měly nejčastěji **plochu** o výměře 60,0–79,9 m² (27,2 % bytů, v celé ČR to bylo 29,0 % z obydlených bytů se zjištěnou celkovou plochou bytu). Druhé v pořadí podle celkové plochy bytu v kraji byly obydlené byty s výměrou 80,0–99,9 m² (16,8 %) a třetí nejvyšší podíl bytů měl plochu 40,0–59,9 m² (14,8 %). Na úrovni ČR měly druhé nejvyšší podíl obydlené byty o ploše 40,0–59,9 m² (19,3 %), další v pořadí byly byty o výměře 80,0–99,9 m² (14,7 %). Největší podíl bytů do 39,9 m² byl evidován

na Českořtebovsku. Na Pardubicku tvořily nejvyšší podíl a zároveň i nejvyšší zastoupení mezi regiony kraje obydlené byty s plochou 60,0–79,9 m². Obydlené byty s celkovou plochou větší než 150,0 m² byly v největší míře zastoupeny na Litomyšlsku.

Obydlené byty v Pardubickém kraji měly **průměrnou celkovou plochu na jeden byt** 92,8 m² (v celé ČR to bylo 87,6 m²). Podstatně větší průměrnou celkovou plochu na jeden byt vykazovaly byty v rodinných domech (115,0 m²) než byty v bytových domech (63,9 m²). Největší průměrnou celkovou plochu měly byty v rodinných i bytových domech ve správním obvodu ORP Litomyšl (119,8 m², resp. 65,9 m²), nejmenší pak byty v rodinných domech na Českořtebovsku (108,7 m²) a byty v bytových domech na Lanškrounsku (61,7 m²).

Průměrná celková plocha na jednu osobu byla v obydlených bytech kraje 38,8 m² (38,0 m² v celé ČR). V bytech v rodinných domech měla jedna osoba k dispozici průměrně 43,1 m² a v bytových domech 31,3 m². Mezi správními obvody ORP kraje byla zjištěna největší průměrná celková plocha na osobu v bytech v rodinných domech na Králicku (44,2 m²) a v bytových domech na Litomyšlsku (32,0 m²). Nejmenší průměrná celková plocha na osobu připadala v bytech v rodinných i bytových domech na Lanškrounsku (41,5 m², resp. 29,9 m²).

Domácnosti

Z výsledků sčítání vyplývá, že v Pardubickém kraji v březnu 2021 žilo 224 265 **hospodařících domácností**, v tom bylo 140 228 (62,5 % = čtvrtý nejvyšší podíl mezi kraji) domácností rodinných a 84 037 (37,5 %) domácností nerodinných. Oproti sčítání v roce 2011 se zastoupení rodinných domácností v kraji i celé ČR snížilo o 3,5 procentního bodu ve prospěch domácností nerodinných. Na jednu hospodařící domácnost v kraji připadalo v průměru 2,23 **členů** (čtvrtá nejvyšší hodnota v mezikrajském srovnání při celorepublikovém počtu 2,15).

Z celkového počtu **rodinných domácností** bylo v kraji v roce 2021 celkem 136 628 (97,4 %) domácností tvořeno jednou rodinou a 3 600 (2,6 %) domácností bylo tvořeno dvěma a více rodinami. Z rodinných domácností tvořených jednou rodinou bylo 113 778 (83,3 % = druhý nejvyšší podíl mezi kraji) úplných rodin a 22 850 (16,7 %) neúplných rodin. V celé ČR činil podíl úplných rodin 81,7 % a neúplných rodin 18,3 %. Oproti sčítání v roce 2011 se počet úplných rodin v kraji zvýšil o 5,0 %, neúplných rodin přitom ubylo 9,4 %.

Z celkového počtu 113 778 **úplných rodin** z kategorie hospodařících domácností tvořených jednou rodinou bylo 48 357 (42,5 %) rodin se závislými dětmi (mimo pracovní sílu, ve věku do 25 let) a 65 421 (57,5 %) tvořily rodiny bez závislých dětí. Na jednu úplnou rodinu se závislými dětmi připadalo v kraji 1,72 dítěte, což představuje třetí nejvyšší počet po Kraji Vysočina a Zlínském kraji. Manželské páry (s dětmi nebo bez dětí) se na úplných rodinách v kraji podílely 79,8 % (třetí nejvyšší hodnota při celorepublikovém průměru 77,2 %), pětinou (méně než v celé ČR) byla zastoupena soužití druha a družky (tzv. faktická manželství), 0,2 % se na úplných rodinách podílela registrovaná partnerství osob stejného pohlaví (vč. faktických partnerství).

Neúplné rodiny se závislými dětmi, kterých v kraji žilo 13 220, se na celkovém počtu neúplných rodin z kategorie hospodařících domácností tvořených jednou rodinou (22 850) podílely 57,9 %. Neúplné rodiny bez závislých dětí přitom zaujímaly 42,1% podíl. Na jednu neúplnou rodinu se závislými dětmi připadalo v kraji 1,48 dítěte při republikovém počtu 1,45. Z celkového počtu 19 562 závislých dětí žijících v neúplných rodinách kraji (v kategorii hospodařících domácností tvořených jednou rodinou) jich 87,2 % žilo s matkou a 12,8 % s otcem.

Nerodinné hospodařící domácnosti v kraji byly v roce 2021 z 95,9 % tvořeny domácnostmi jednotlivců (80,6 tis. osob, tj. o 17,8 tis. osob více oproti sčítání v roce 2011) a ze 4,1 % se jednalo o vícečlenné domácnosti. Na celkovém počtu hospodařících domácností v kraji se domácnosti jednotlivců podílely 35,9 % (jednalo se o čtvrtý nejnižší podíl v mezikrajském srovnání při republikovém průměru 39,1 %) a vícečlenné nerodinné domácnosti 1,5 % (1,8 % v celé ČR).

Z hlediska **způsobu bydlení** žilo z celkového počtu hospodařících domácností Pardubického kraje 217 224 (tj. 96,9 %) domácností v bytech, 2,9 % domácností žilo mimo byty a 0,2 % domácností bydlelo v zařízeních. Ve srovnání s republikovým podílem bylo v kraji mírně nižší zastoupení domácností bydlících mimo byty a přibližně stejný podíl domácností bydlících v zařízeních. **Bytové domácnosti v kraji**

(jde o domácnosti tvořené osobami společně žijícími v jednom bytě a jejich počet odpovídá počtu obydlených bytů) byly z 96,5 % tvořeny jednou hospodařící domácností a ze 3,5 % dvěma a více hospodařícími domácnostmi (5. nejvyšší podíl mezi kraji). Mezi správními obvody ORP v kraji se zastoupení soužití dvou a více hospodařících domácností v bytě pohybovalo od 2,7 % z počtu bytových domácností na Pardubicku po 5,0 % na Litomyšlsku.

Mezi **správními obvody** obcí s rozšířenou působností v kraji byly úplné rodiny na všech **hospodařících domácnostech** regionu v roce 2021 zastoupeny největší měrou na Litomyšlsku (56,9 %), Holicku (55,0 %) a Poličsku (54,9 %), neúplné rodiny na Svitavsku (11,2 %), Hlinecku (11,0 %) a Moravskotřebovsku (10,8 %) a domácnosti jednotlivců na Pardubicku (39,2 %), Českotřebovsku (38,1 %) a Králicku (36,9 %). V celém kraji přitom činil podíl úplných rodin na celkovém počtu hospodařících domácností 50,7 %, neúplných rodin 10,2 % a domácností jednotlivců 35,9 %. Průměrný počet členů v hospodařící domácnosti se pohyboval od 2,12 osob v SO ORP Pardubice po 2,42 osob v SO ORP Litomyšl.

Litomyšlsko spolu s Poličskem a Hlineckem se rovněž vyznačovalo nejvyšším podílem sezdaných soužití (manželské páry vč. registrovaných partnerství) mezi **úplnými rodinami**. Naopak nejvyšší zastoupení nesezdaných soužití (faktická manželství či partnerství) bylo charakteristické pro Pardubicko, Českotřebovsko a Přeloučsko. V průměru nejvíce dětí na jednu úplnou rodinu se závislými dětmi připadalo na Poličsku (1,82) a Litomyšlsku (1,80), nejméně na Pardubicku a Českotřebovsku (shodně 1,65). Pardubicko se zároveň vyznačovalo i nejnižším průměrným počtem závislých dětí žijících v **neúplných rodinách** (1,42), na opačné straně (s 1,61) stálo Králicko. Domácnosti žijící **mimo byty** nebo v zařízeních byly nejčastěji zastoupené v SO ORP Svitavy a Chrudim (v obou regionech shodně 3,9 %).

Podrobnější analýza dat SLDB 2021 i dlouhodobého vývoje bude v analytické publikaci, která bude ve všech krajích vydána na konci října 2023.